

Adoptie

Nederlands IPR

Inzake de adoptie bestaat geen geldend geschreven IPR.

Diverse aanknopingspunten kunnen het toepasselijk recht bepalen. Over het algemeen heeft de rechtspraak aan het belang van het kind de doorslag gegeven.¹ Indien de adoptiefouders Nederlanders zijn, wordt in de regel Nederlands recht toegepast. Het nationaal recht van het kind blijft echter niet volledig buiten beschouwing.

Het Haags Verdrag, dat regels bevat ten aanzien van de bevoegde autoriteit, toepasselijk recht en erkenning inzake adoptie,² is door Nederland (nog) niet bekrachtigd.

Marokkaans recht

De regels zijn neergelegd in de Code de Statut Personnel et des Successions (C.S.P.S.) ofwel *Mudawwana*. Zij komen voort uit islamitisch recht.

In het Marokkaans recht kan geen rechtens relevante adoptie plaatsvinden. Er ontstaat geen afstamming door adoptie, noch heeft adoptie enige juridische waarde. Wel kan iemand als erfgenaam in de eerste graad worden benoemd. (art. 83 lid 3 C.S.P.S.)

Turks recht (gerecipieerd Zwitsers recht)

Adoptie naar Turks recht is geregeld in de artt. 253 t/m 258 Turks BW (zie bijlage 2).

Overzicht van de relevante beslissingen

Rb Haarlem 10 maart 1982, NIPR 1984, 060

Rb Zutphen 14 april 1982, NIPR 1984, 062

Rb Zutphen 26 januari 1983, NIPR 1985, 328

Rb Rotterdam 28 februari 1983, NIPR 1984, 250

Rb Leeuwarden 20 februari 1986, NIPR 1986, 283

Nadere beschouwingen over de beslissingen

De rechters stellen het belang van het kind voorop bij de vraag of, en naar welk recht adoptie zal plaatsvinden. Gezocht wordt naar aanknopingspunten die leiden tot de toepassing van een recht waarmee dit belang is gediend. Het nationale recht van geadopteerde wordt buiten toepassing gelaten wanneer een band met het recht van zijn nationaliteit ontbreekt of toepassing van dat recht zou leiden tot een oplossing, die niet in het belang van het kind is.

Om deze laatste reden past de Rb Zutphen (nr. 3, p. 104) het Marokkaans

recht – volgens welk recht de adoptie geen juridische waarde heeft – niet toe. In een aantal niet gepubliceerde beslissingen³ hebben rechters in gevallen waarin het kind de nationaliteit bezat van een land waar een recht op islamitische grondslag gold, en adoptie derhalve niet mogelijk was, Nederlands recht op het adoptieverzoek toegepast.

Een adoptie werd niet mogelijk geacht door de Rb Leeuwarden (nr. 5, p. 104) omdat voldoende aanknopingspunten met Marokko ontbraken.

In de casus voor de Rb Rotterdam 28 februari 1983 (nr. 4, p. 104) betreft het de erkenning van een in Turkije uitgesproken adoptie. De rechtbank is van mening dat dit vonnis in Nederland behoort te worden erkend, omdat dit gewezen is volgens de Turkse voorschriften, een overeenkomstige uitwerking heeft als een Nederlands adoptievonnis, en de Nederlandse openbare orde zich niet tegen erkenning verzet. In de Turkse nationaliteit van adoptiefouders en kind acht de rechtbank geen belemmering voor erkenning gelegen.

Ten aanzien van het tweede punt – de uitwerking van een Turkse adoptie komt overeen met de uitwerking van een Nederlandse adoptie – zij opgemerkt dat de totstandkoming en gevolgen van een adoptie naar Turks recht niet volledig gelijkgesteld kunnen worden met die van een adoptie naar Nederlands recht (vergelijk bijvoorbeeld de uitspraak CRvB 6 maart 1984⁴ waar een naar Turks recht geadopteerd kind niet gelijkgesteld wordt met een ‘eigen’ kind). Naar Turks recht krijgt een kind door adoptie niet de status van wettig kind ten opzichte van zijn adoptiefouders. Wel draagt het kind de naam van de adoptiefouders, het wordt hun erfgenaam en de rechten en plichten van de ouders gaan op de adoptiefouders over (art. 257 Turks BW).

Beschrijving van de beslissingen

1. Rb Haarlem 10 maart 1982, NIPR 1984, 060

feiten: Een Turks echtpaar verzoekt de adoptie van een in Nederland uit een Nederlandse moeder geboren kind. Er is geen wettige vader. De moeder is inmiddels overleden. Verzoekers wonen in Nederland.

De Rb overweegt ‘dat een adoptie naar Nederlands recht waarschijnlijk niet in Turkije zal worden erkend, gelet op de vereisten in de Turkse wetgeving voor een adoptie, doch de rechtbank thans bij de afweging van het belang van de minderjarige, deze adoptie naar Nederlands recht zal uitspreken’.

2. Rb Zutphen 14 april 1982, NIPR 1984, 062

feiten: Na de geboorte hier te lande van een Turks kind, bemoeit de moeder zich niet meer met zijn lot. Zij vertrekt naar Turkije met achterlating van het kind in Nederland. Sindsdien is niets meer van haar vernomen.

Een Nederlands echtpaar, hier te lande woonachtig, verzoekt de adoptie van het kind. De moeder heeft geen toestemming verleend inzake de adoptie, noch heeft zij afstand gedaan van het recht het gezag over de minderjarige uit te oefenen.

De Officier van justitie heeft bij beschikking het kind aan de Raad voor de Kinderbescherming toevertrouwd, op grond van het feit dat het wettelijk vereiste gezag niet werd uitgeoefend, daar de moeder afstand van het kind wenste te doen.

De Rb past op de gezagsvoorziening Nederlands recht toe als recht van de gewone verblijfplaats van het kind, nu de nationaliteit van het kind geen aanwijzing vormt voor een directe verbondenheid van het kind met het land, waarvan het onderdaan is.

Vervolgens wijst de rechtbank, gezien het gedrag van de moeder en de beschikking van de Officier van justitie, het adoptieverzoek met toepassing van art. 1:228 lid 1 BW toe.

3. *Rb Zutphen 26 januari 1983, NIPR 1985, 328*

feiten: een Belgische vrouw (X) is gehuwd met een Belgische man (Z). Staande dit huwelijk wordt in Nederland een kind geboren uit de buitenechtelijke relatie van X met een islamitische Marokkaanse man (Y). Y woont sedert 1970 in Nederland. Tussen X en Z wordt echtscheiding uitgesproken. X treedt met Y in Nederland in 1980 in het huwelijk. Het echtpaar is voornemens met het gezin in Nederland te blijven wonen. X en Y verzoeken adoptie van het minderjarige kind.

De Rb stelt vast 'dat, hoewel het Marokkaanse recht de adoptie als zodanig niet kent, dit recht een adoptie naar Nederlands recht niet verbiedt. (. . .) Nu zowel de maatschappelijke banden van adoptanten, als adoptandus geheel in de Nederlandse rechtssfeer liggen, zij volledig zijn ingegroeid in de Nederlandse samenleving en te kennen hebben gegeven in die samenleving te willen blijven, alsmede de verbondenheid van betrokkene met de nationale rechtssfeer nauwelijks aanwezig is, is de rechtbank van oordeel dat het in het belang van de minderjarige is indien het recht van zijn gewone verblijfplaats – in casu dus Nederlands recht – wordt toegepast'. De rechtbank spreekt de adoptie uit.

4. *Rb Rotterdam 28 februari 1983, NIPR 1984, 250*

feiten: Een Turkse vrouw (X) is in 1945 in Turkije geboren, en aldaar opgegroeid. In 1977 is zij in Nederland met een Nederlandse man gehuwd en heeft door kennisgeving de Nederlandse nationaliteit verkregen. In 1979 is zij in Turkije bij vonnis van een Turkse rechter naar Turks recht (art. 253 Turks BW) door een Turks echtpaar geadopteerd. X verklaart zich nog Turks te voelen. Zij bezit een dubbele nationaliteit. X verzoekt wijziging van haar geslachtsnaam in het Register Huwelijken en Echtscheidingen te gelasten.

De Rb is van mening dat het leven van X het meest verbonden moet worden geacht met de Turkse rechtssfeer, zodat de Turkse nationaliteit als de effectieve dient te worden aangemerkt. 'Nu het adoptievonnis volgens de plaatselijke Turkse voorschriften is gedaan en een overeenkomstige uitwerking heeft als een Nederlands adoptievonnis, is het verzoek, nu de Nederlandse openbare orde zich hiertegen niet verzet, als op de wet gegrond voor toewijzing vatbaar'.

5. *Rb Leeuwarden 20 februari 1986, NIPR 1986, 283*

feiten: Een in Nederland wonend Marokkaans echtpaar verzoekt adoptie van de minderjarige Marokkaanse zuster van de vrouw. De man woont sinds 1964 in Nederland. Hij spreekt nauwelijks Nederlands. De vrouw woont sinds 1979 in Nederland en spreekt geen Nederlands. Zij denken in Nederland te zullen blijven. Het te adopteren kind, waarvan de moeder in 1971 overleed toen het kind nog geen jaar oud was, is in Marokko bij de moeder van de man opgenomen en verzorgd.

De Rb past op het verzoek Marokkaans recht toe als gemeenschappelijk natio-

naal recht van verzoekers en van het te adopteren kind, nu de banden met het land en de cultuur van Marokko niet zozeer ontbreken, dan wel dat deze door langdurige verknochtheid met de rechtssfeer van Nederland van zo geringe importantie zijn, dat het buiten toepassing laten van Marokkaans recht gerechtvaardigd zou zijn. Uit art. 83 lid 3 C.S.P.S. volgt dat het Marokkaans recht de adoptie niet kent en alle rechtsgevolgen eraan ontzegt.

De rechtbank wijst het adoptieverzoek af.

Noten:

1. J.G. Sauveplanne, Elementair internationaal privaatrecht, Deventer 1986, p. 39.
2. 's-Gravenhage 15 november 1965, Trb 1968, 101.
3. vb. Rb Alkmaar 7 oktober 1976. Beschrijving door H. Duintjer Tebbens, WPNR (1982) 5620; Rb Amsterdam 17 december 1974, AK 10.232; Rb 's-Gravenhage 5 april 1976, AK 11.427; Rb 's-Gravenhage 26 mei 1976. Beschrijving door H. Duintjer Tebbens, WPNR (1982) 5620, p. 541; Rb Assen 13 oktober 1975. Beschrijving door H. Duintjer Tebbens, WPNR (1982) 5620, p. 543/544.
4. RSV 1984, 64. Zie p. 233.